SUOMEN PERIMISTOIMISTOJEN LIITTO

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä ulosottokaaren 4 luvun 48 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 216 /2022 vp) ja lakialoitteista LA 38/2022 vp ja LA 88/2020 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan suojaosuuden korottamista.

Ulosottokaareen on jo hallituksen toimesta ehdotettu (HE 142/2022) muutoksia siten, että velalliselle annettavia vapaakuukausia lisätään entisestään. Tämä tarkoittaa sitä, että niissä tapauksissa, joissa velka tai sitä koskeva ulosottoperuste ehtii vanhentua ennen kuin velka tulee kokonaan maksetuksi, vapaakuukausien lisääminen merkitsee kokonaisuutena pienempää ulosmittauskertymää saatavalle.

Vapaakuukausiuudistukselle onkin suuria vaikutuksia velkojiin ja siitä aiheutuu velkojille lopullisia tappioita. Velallisten osalta vapaakuukausiuudistusta voidaan pitää isona ratkaisuna, joka tukee näiden ostovoimaa. Kahta samanaikaista uudistusta ei voida pitää velkojien kannalta kohtuullisena. Kumpikin uudistus vaikuttaisi täydellä teholla vuoteen 2023. Näin riippumatta siitä, minä ajankohtana vapaakuukausiuudistus vuoden 2023 aikana tulee voimaan (ulosottovelalliset ehtivät kuitenkin saamaan vuoden 2023 aikana lisää vapaakuukausia).

Yhdistelmä poikkeuksellisen isosta korotuksesta ja nopeasta valmistelusta on erittäin kyseenalainen. Muutosehdotus on valmisteltu kiireessä, eikä muutoksen vaikutuksia, niin velallisten kuin velkojien osalta ole tutkittu riittävästi. Lisäksi korotus on poikkeuksellisen suuri. Ehdotettuun korotettuun ulosoton suojaosuuteen tulee vielä lisättäväksi tuntuva indeksikorotus, joka jo yksinään olisi riittävästi huomioinut kustannustason nousun.

Jos suojaosuutta kuitenkin korotetaan, olisi myös syytä korostaa ulosottovelallisille, että saatavia voi missä vaiheessa tahansa maksaa vapaaehtoisesti ja lain sallimaa ulosmittausmäärää enemmän. Ulosmittausvelallisen ei ole syytä lakiuudistuksen vuoksi aiheetta pidentää sitä aikaa, jolloin hän on ulosoton asiakkaana. Tämä pidennys tarkoittaa viivästyskoron suurempaa kertymistä.

Suojaosuuden nosto myös lisää ulosmittauksen ulkopuolelle jäävien ulosotossa olevien henkilöiden määrää ja se myös tarkoittaa ulosottovelallisille maksuhäiriömerkintää luottotietorekisteriin.

Kuten vapaakuukausiuudistuksen hallituksen esityksessä on todettu, suojaosuuden nosto vaikuttaa myös muiden kuin ulosottovelkaisten pienituloisten lainansaantiin ja lainaehtoihin, koska luotonantajat arvioivat luottokelpoisuutta ottaen huomioon mahdollisuudet saada luotto tarvittaessa perityksi ulosottotoimin. Vaikka esityksessä tuodaan esiin, että kyseessä on vuoden kokeilu, on mahdollista, että mahdolliset muutokset esimerkiksi lainansaantimahdollisuuksiin ja lainaehtoihin pienituloisille jäävät pysyviksi.

Lakialoitteiden osalta toteamme, että niissä ei ole otettu huomioon vapaakuukausiuudistusta ja sen positiivista vaikutusta ulosottovelallisen toimeentuloon. Lisäksi väite siitä, että työn vastaanottaminen olisi monien velallisten kohdalla kannattamatonta ja suojaosuuksia tulisi sen vuoksi korottaa, on perustelematon. Hallituksen esityksessäkin on tuotu esiin, että TEAS-selvityksen mukaan suojaosuuden nostamisen vaikutus työllisyyteen olisi ainoastaan hetkellinen ja pieni. Selvityksen mukaan suojaosuuden noston vaikutukset eivät kohdistuisi nimenomaan pienituloisiin ulosottovelallisiin, eikä suojaosuuden nosto siten ole toimiva keino pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi.

Helsingissä 24. päivänä lokakuuta 2022

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry